

FLOS
MEDICINÆ.

CVIT LIKARIJE

Sive

SCHOLÆ SALERNITANÆ

DE CONSERVANDA

BONA VALETUDINE

Præcepta Metrica,

Auctore

JOANNE de MEDIOLANO.

Recentior Interpretatione

Illyrica, sive Dalmatica

Rythmicè illustratus,

Anno .1768.

PREVEO

FRA EMERIK PAVIĆ

Cum permissu Superiorum.

PESTINI,

Typis, Eitzenbergerianis.

REPRINT

SPLIT, 1980.

FLOS MEDICINAE CVIT LIKARIJE

SIVE SCHOLAE SALERNITANAE DE CONSERVANDA
BONA VALETUDINE PRAECEPTA METRICA

PRVA TISKANA MEDICINSKA KNJIGA
NA HRVATSKOM JEZIKU

PREVEO FRA EMERIK PAVIĆ

BUDIMPEŠTA 1768.

Reprint-izdanje s popratnim objašnjenjima



SPLIT, 1980.

MJESTO PREDGOVORA

Ove godine navršilo se dvije stotine godina (1780. — 16. travnja — 1980.) od smrti fra Emerika Pavića, franjevca, profesora teologije, pisca raznih djela na hrvatskom i latinskom te prevodioca s latinskoga i njemačkog na hrvatski jezik. Među mnogobrojnim njegovim rukopisnim i tiskanim djelima (v. bibliografiju, str. 19) posebno je vrijedno spomena relativno malo ali značajno djelo — »Flos medicinae sive scholae Salernitanae de conservanda bona valetudine praecepta metrica« — prva tiskana medicinska knjiga na hrvatskom jeziku. Latinski je original inače glasovita zbirka pravila za čuvanje zdravlja poznate Salernske medicinske škole. Iako je »Medica« — poduzeće za promet lijekovima i zdravstvenim potrepštinama (Zagreb) — objavila 1958. god. reprint-izdanje s oduljim predgovorom na hrvatskom i latinskom jeziku (od dru Hrvoja Tartalje), smatrali smo uputnim o 200. obljetnici Pavićeve smrti objaviti ovo izdanje popraćeno s više priloga, koji će omogućiti današnjem čitatelju da što bolje upozna samo djelo. Tu je na prvom mjestu povijesno-medicinski uvod s izborom najznačajnijih rukopisnih i tiskanih ljekaruša na hrvatskom jeziku. Zatim osnovni biografski podaci o prevodiocu E. Paviću s bibliografijom i literaturom uz nekoliko foto-priloga. Transkripcija cijeloga Pavićeva prepjeva omogućit će čitatelju da se lakše posluži njegovim tekstom. Protumačene su i neke manje poznate riječi, a nazivi biljaka — kako ih Pavić donosi — razjašnjeni su stručnim latinskim i hrvatskim imenima. Sažetak na latinskom, engleskom i njemačkom jeziku informirat će stranoga čitatelja o sadržaju djela. Poneka bilješka i kazalo imena dat će bolji uvid u samu knjigu.

Pavić je svoj prijevod posvetio biranim riječima Ivanu Pavijanoviću, uglednom kraljevskom i gradskom (budimskom) javnom bilježniku i stručnjaku za crkveno i civilno pravo. Možda je sam Pavijanović dao Paviću poticaj za taj prijevod, ali je svakako vjerojatnije da je pomogao objavljivanje hrvatskog izdanja.

Zanimljivo je da Pavić nije preveo naslov djela, nego ga je ostavio samo na latinskom jeziku. Kako je u ono doba za slična djela iz raznih znanosti bio uobičajen izraz »flos — cvit«, to je u ovom izdanju upotrebljena baš ta riječ, da bi se i u prijevodu osjetio kolorit onoga doba. Dakle, »Flos medicinae — Cvit likarije«.

Ovo je izdanje radeno prema primjerku »Flos medicinae« koji se čuva u knjižnici Franjevačkog samostana u Kreševu (R. b. 23-III-9). I ovdje najljepše zahvaljujem braći iz Kreševa, koja su mi susretljivo pozajmila svoj primjerak ove rijetke knjige.

Ovim izdanjem Uredništvo zbornika »Kačić« želi piscima i prepisivačima »likaruša« i sličnih spisa, te brojnim pučkim liječnicima — redovnicima, svećenicima i laicima — izraziti harnost i priznanje za pionirski i humani rad za našega malog čovjeka iz puka, i to u ono doba kada je medicinska znanost u Hrvatskoj bila »u povojima«.

Kako je cijeli kršćanski svijet i Crkva u Hrvata pred značajnim jubilejem — 800. obljetnicom rođenja sv. Franje Asiškoga (1181.—1981.) — Uredništvo želi da ovo izdanje bude naš prilog proslavi, zahvala Velikom Asižaninu za njegov obnoviteljski pokret svjetskih razmjera, za njegovo iskreno upozorenje da se svi vratimo prirodi (»sestra voda, biljka... i brat hrast, cvijet...«). Nije, naime, slučajno papa Ivan Pavao II. proglasio sv. Franju zaštitnikom prijatelja ekologije (29. studenoga 1979.). Franjo svakako spada među ljude koji su »osobito poštivali« i ljubili prirodu... Ovo izdanje nek bude i priznanje svim njegovim sinovima i kćerima u našim krajevima, koji su kao mala braća i sestre izdržali »tegobu dana i žege« (Mt 20, 12) kroz našu burnu prošlost na ovoj vjetrometini svjedočeci Istinu i Ljubav u životu i radu s pukom.

Posebna hvala svima koji su stručnim znanjem i materijalnom pomoću omogućili da ovo izdanje baš ove godine ugleda svjetlo dana.

Split, prosinca 1980.

Fra Hrvatinić Gabrijel Jurišić,
urednik